

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

**Oddziałowe Biuro Udostępniania
i Archiwizacji Dokumentów w Warszawie**

Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-207 Warszawa

BUWa-V-55122-215/14

JAWNE

Wybrane dokumenty dotyczące żydowskich grobów wojennych w m. Ostrowiec Świętokrzyski z *Akt śledztwa nr Ds. 40/67 Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Kielcach w sprawie zbrodni popełnionych przez hitlerowców na terenie Ostrowca Świętokrzyskiego w latach 1939-1945.*

IPN Ki 53/4856 t. 1 (Ds. 40/67 t. 1)

KOPIA

W-1747

IPN
OBIAD
Warszawa

D5.40/67

Akta śledztwa
SKOROSZYT

w sprawie zbrodni popełnionych

IPN
OBIAD
Warszawa

przez hitlerowców na terenie

Ostrowca Św. w l. 1939-45

Tom I.

IPN
OBIAD
Warszawa

Miejscowość

6-1

W-1747

IPN
OBUiAD
Warszawa

odpis.

nia 29 / VII 1967 r
ygn. akt: Ds.40/67

POSTANOWIENIE

o wszczęciu śledztwa

Kielce dnia 29.VII. 67 r.

Nr karty

Główny Sędzia Powiatowy Wiceprokurator delegowany
Okręgowej Wojewódzki
Główny Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce
Okręgowej Kielcach

Andrzej Jankowski

(imie i nazwisko)

podstawie art. 4 Dekretu z dnia 10.XI.1945 r. o Główniej i Okręgo-
wych Komisjach Badań Zbrodni Hitlerowskich w Polsce (Dz. U. Nr 51,
z. 293) w związku z art. 257 § 1 kpk
stanowił:

wszczęść śledztwo w sprawie

zbrodni popełnionych przez hitlerowców na terenie
Ostrowca Świętokrzyskiego w latach
1939 - 1945.

IPN
OBUiAD
Warszawa

o przestępstwo z art. 1 pkt. 1 Dekretu z dnia 31 sierpnia 1944 r.
wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych
abójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami (Dz. U. z r. 1946,
Nr 69, poz. 377).

Dotychczas zebrane materiały zaliczyć do materiałów śledztwa.

podpis nieczytelny
(podpis)

rukarnia Nr 1, W-wa. Zam. 1061/72 — 5.000

za zgodność: *[podpis]*

IPN
OBUiAD
Warszawa

P r o t o k ó ł

Ostrowiec dnia 26 marca 1947 roku Mieczysław Radwan
p.o. sędziego Okręgowego, członek Okręgowej Komisji Badania
Zbrodni niemieckich badań niżej wymienionego w charakterze
świadka, który uprzedzony o odpowiedzialności za fałszywe
zeznania zeznał :

Kazimierz Wleczorek R.K. lat 54 ,urzędnik Urzędu miasta
Ostrowca, zamieszkały w Ostrowcu Ogrodowa 82.

Przez cały czas wojny i obecnie pracowałem w Urzędzie Miasta
Ostrowca w Wydziale Zdrowia w charakterze kontrolera sanitarnego.
Podczas dokonywanych przez Niemców egzekucji na terenie miasta
Ostrowca otrzymywałem kilkakrotnie od b. burmistrza m. Adama
Baranowskiego polecenia abym ~~hazę~~ udał się na miejsce
egzekucji celem usunięcia zwłok ofiar. Po przybyciu na miejsce
straceń nikogo już nie zastałem, a jedynie tłum ludzi, przeważ-
nie rodziny pomordowanych. Na skutek zarządzenia władz niemiec-
kich zwłoki pomordowanych były zawożone na miejscowy cmentarz
i tam rodziny po rozpoznaniu zwłok bliskich zabierały je i
chowwały oddzielnie. Tak było po egzekucji pod stacją kolejową
w Ostrowcu gdzie zostało rozstrzelanych 10-ciu, przy ul.
Boernera również dziecięciu w dniu 1 listopada 1943 r.
Następna w dniu 14 stycznia 1944 r. pod murem plebanii
zostało rozstrzelanych również 10-ciu. Rodziny pomordowanych
żądały wydania im "kart zgonu" co też robiłem i wypisywałem
takie karty. Po rozstrzelaniu w czerwcu i lipcu 1944 r. pod
cmentarzem w Ostrowcu 50 i 21 osób na miejscu egzekucji nie
byłem i kart zgonu nie wydawałem. Na wydane karty zgonu posia-
dam ewidencję w postaci książki w której każda karta wydana
jest zapisana z adnotacją w rubryce " przyczyna śmierci "-
rozstrzelany. Kto dokonywał egzekucji opisanych wyżej nie wiem
skyszałem tylko od ludzi, że była to ekspedycja karna lecz kto
z miejscowych Niemców brał w tym udział nie wiem. Oprócz wyżej
wymienionych egzekucji bywały często pojedyncze rozstrzeli-
wania tak Polaków jak również i Żydów. Zwłoki tych pomordowa-
nych bądź przywożono na cmentarz i tam zakopywano, bądź zako-
pywano na kirkucie tak Żydów jak i Polaków. Gdzie obecnie

IPN
OBUiAD
Warszawa

IPN
OBUiAD
Warszawa

IPN
OBUiAD
Warszawa

IPN
OBUiAD
Warszawa

przebywa b.burmistrz Baranowski nie wiem.Kto mógłby udzielić informacji wykonawcach egzekucji też nie wiem. We wrześniu 1942 dnia 30-go zostało powieszonych na Rynku w Ostrowcu 29 osób miejscowych obywateli.Na powieszonych wypisywałem również karty zgonu przy czym w rybryce przyczyna śmierci na żądanie władz niemieckich zapisano"wyrokowany".Odczytano.

/-/ K.Wieczorek

/-/ Mieczysław Radwan

p.o.Sędziego Okr.

Za zgodność :

[Signature]

IPN
OBUiAD
Warszawa

IPN
OBUiAD
Warszawa

5
164
KOMISJA BADANIA ZBRODNI HITLEROWSKICH w Kielcach

№ 40/67

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA ŚWIADKA

10 lipca 1979 r. Andrzej Jankowski - sędzia SR w Kielcach

delegowany

Okręgowej

Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich

Kielcach

na zasadzie art. 4 Dekretu z dnia 10.XI.1945 r. Dz. U. Nr 51 poz. 293 i art. 129 kpk.

Nazwiskiem protokolanta D. Młynarczyk

uchwał niżej wymienionego w charakterze świadka.

Świadek został uprzedzony o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, po czym świadek stwierdza własnym podpisem, że uprzedzono go o tej odpowiedzialności (art. 172 kpk).

(podpis świadka)

Świadek zeznał co następuje:

Nazwisko Augustyn Żak

Nazwa rodziców Jan i Katarzyna zdł. Pyka

Miejsce urodzenia 16 sierpnia 1920 r. w Ostrowcu Świętokrzyskim

Miejsce zamieszkania Ostrowiec, ul. Zielna 12

Stan cywilny emeryt

Wykształcenie nie pełne średnie

Wyrok za fałszywe zeznania nie karany

Przynależność do stron obcy

W czasie hitlerowskiej okupacji mieszkałem w Ostrowcu Św.

Pracowałem na gospodarstwie rolnym mojego ojca. Mój ojciec

miał konia w związku z czym otrzymał wezwanie, aby stawiał się

z furmanką na terenie byłego getta. Pamiętam, że był to poniedziałek

pierwszy dzień po likwidacji getta. Była to jesień, dzień

163

dalszy ciąg protokołu przesłuchania świadka Augustyna Łaka
z dnia 10 lipca 1979 r.

IPN
OBUIAD
Warszawa

był mglisty. Ponieważ ojciec pracowałshucie, koniem do getta pojechałem ja. Stawiko się tam na wezwanie więcej polskich furmanów. Przybyli żydowscy policjanci oraz paru niemieckich zandarmów. Polecono nam zwozić trupy z byłego getta. Każdy z furmanów otrzymał do "obsłużenia" określoną część getta. Z furmanką szło zawsze kilku żydowskich policjantów i jeden niemiecki zandarm. Mnie wyznaczono ulicę Szeroką i Tylną. Na ulicach, w bramach i na ulicach leżały trupy zastrzelonych Żydów i Żydówek. Żydowscy policjanci kładli te trupy na mój wóz, poczem zawoziłem je do zbiorowej mogiły. Był to wielki doł o wymiarach chyba 10 na 10 metrów wykopany w miejscu, gdzie obecnie stoi kościół narodowy, tj. przy ulicy Iłżeckiej niedaleko rynku. Znajdowała się tam inna grupy pozostawionych przy życiu Żydów, oraz niemiecki zandarm; zrzucali oni trupy do dołu. Ja obróciłem trzy lub cztery razy, i przywoziłem 14 lub 15 trupów. Inni furmani również przywozili trupy i to chyba więcej niż ja. Według mojej oceny do tego dołu zrzucono około 200 trupów. Widziałem zwłoki: mężczyźni, kobiet i dzieci. Zwrzono trupy także z ulicy prowadzącej do dworca kolejowego, którędy pędzono Żydów do wagonów kolejowych. Gdy wczesnym popołudniem pozwolono mi wrócić do domu, to inne wozy jeszcze nie zaprzestały wożenia trupów i dołu jeszcze nie zaczęto zasypywać. Ile przywieziono trupów po moim odjeździe, tego nie wiem.

IPN
OBUIAD
Warszawa

W czasie okupacji zamieszkiwałem w domu z rodzicami przy ulicy Polnej. W pobliżu znajdował się budynek niewielkiej fabryczki cukierków "Amor". W czasie okupacji była ona czynna pod komisa cznym zarządem władz okupacyjnych. Zaraz obok były budynku starych koszar rosyjskich zajętych w czasie okupacji przez wojska niemieckie. Przy ul. Polnej na tym odcinku nie było wówczas zwartej zabudowy, stały tam domy przeważnie jednorodzinne poprzedzielane działkami pół uprawnych. W godzinach południowych pod koniec czerwca 1943 roku, gdy spożywałem w domu obiad usłyszałem silną strzelaninę i wybuchy granatów ręcznych. Kazałem wszystkim w domu pokłaść się na ziemi. i zawołałem mojego ojca z podwórza. Do ojca też została oddana serja

IPN
OBUIAD
Warszawa

sędziego
prokuratora

68

W

W

Hal

166

IPN
OBUiAD
Warszawa

dalszy ciąg przesłuchania świadka Augustyna Żaka z dnia
10 lipca 1979 r.

strzałów z karabinów maszynowych, jednakże ojciec zdążył się skryć za ścianą domu. Z-za rogu domu popatrzyliśmy z ojcem co się dzieje. Zobaczyliśmy, że na dachach koszar znajdują się żołnierze niemiecy, którzy strzelają z broni maszynowych. Gdy strzelanina ucichła pojechałem na pole obracając się do ziemiaków, zobaczyłem, że w pobliżu mojego pola zwłoki mojego szkolnego kolegi Wacława Kiszki. Otrzymał on postrzał w plecy, a z przodu miał dużą ranę wylotową. Potem pojawili się żandarmi i gestapowcy, którzy kazali mi się przyjechać zwłokom Kiszki i zapytali czy go poznaję. Ja zaprzeczyłem temu. Zaprowadzili mnie dalej na pole i pokazali leżące zwłoki dalszych trzech mężczyzn. Pokazali mi zwłoki Władysława Ciepielewskiego i Mieczysława Węsa - obaj byli ode mnie nieco starsi i pracowali w hucie w Ostrowcu jako pracownicy umysłowi. Obaj byli członkami Klubu Sportowego Zakładów Ostrowieckich. Ciepielewski był kolarzem, a Węsa hokeistą, obaj otrzymali postrzały w głowę z przodu. Leżał też w pobliżu nich zastrzelony jeszcze jeden mężczyzna najmłodszy z nich wszystkich, z wyglądu miał około 20 lat, był on mi nie-znany. Hitlerowcom powiedziałem, że żadnego z nich nie znam. Potem zaprowadzili mnie na ulicę Wspólną i pokazali mi zwłoki kobiety; była to nasza sąsiadka żona naczelnika poczty Pałki. Cierpiała na głuchotę i zapewne nie słyszała strzelaniny, w tym wypadku powiedziałem hitlerowcom że ją poznaję i wiem kim ona jest. Zwłoki leżały przez dwa dni. Hitlerowcy przyprowadzali różnych ludzi i kazali im zwłoki rozpoznawać, widziałem, że je umyli, sadzali na krzesłach i fotografowali. Potem Pałkową pozwolili pochować rodzinie, a pozostałych zabrali gdzieś platformą. Znam z opowiadań przypadek, że gestapowiec Osman zastrzelił w Ostrowcu na rynku znanego mi osobiście Jurkowskiego, który czytał jakieś ogłoszenie naklejone na słup ogłoszeniowy. Powszechnie mówiono, że po likwidacji getta gestapowcy na cmentarzu żydowskim w Ostrowcu zabijali i grzebali Polaków. Miało to miejsce zwłaszcza w części cmentarza

IPN
OBUiAD
Warszawa

IPN
OBUiAD
Warszawa

69

167

dalszy ciąg przesłuchania świadka Augustyna Żaka z dnia
10 lipca 1979 r.

IPN
OBUiAD
Warszawa

położonej w pobliżu ulicy Iłżeckiej. Ja byłem parę razy na
kierkucie i widziałem bądź wykopane, bądź i puste jeszcze doły,
bądź doły świeżo zasypane.

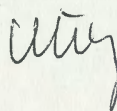
Nadmieniam, że gdy woziłem trupy po likwidacji getta, rozpoznałem
wśród zabitych dwóch młóch znajomych - fryzjera Szamę, Wigdorowi-
cza i felczera Ajzyka, Bajgelmana.

To wszystko co mi jest wiadome w tej sprawie, po odczytaniu
protkół podpisano.

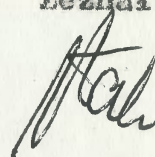
Przesłuchał:

Protokółowała:

Zeznał:

IPN
OBUiAD
Warszawa

IPN
OBUiAD
Warszawa

179

regowa KOMISJA BADANIA ZBRODNI HITLEROWSKICH w Kielcach
Ds.40/67

PROTOKÓŁ PRZESŁUCHANIA ŚWIADKA

1 lipca 1979 r. Andrzej Jankowski - sędzia SR
Kielcach delegowany
Okregowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich
Kielcach

ac na zasadzie art. 4 Dekretu z dnia 10.XI.1945 r. Dz. U. Nr 51 poz. 293 i art. 129 kpk.

atem protokolanta B. Młynarczyk

uchał niżej wymienionego w charakterze świadka.

ka uprzedzono o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, po czym świadek stwierdza wła-
cznym podpisem, że uprzedzono go o tej odpowiedzialności (art. 172 kpk).

Leskiewicz
(podpis świadka)

epnie świadek zeznał co następuje:

i nazwisko Aleksander Leskiewicz
ona rodziców Władysław i Marianna zd. Liśkiewicz
ai miejsce urodzenia 1 marca 1918 r. w Ostrowie Świętokrzyskim
jsce zamieszkania Ostrowiec Św. ul. Rzeszki 7
ecie pałac
kształcenie 6 klas szkoły podstawowej
ralność za fałszywe zeznania nie karany
osunek do stron obcy

W czasie hitlerowskiej okupacji mieszkałem w Ostrowie
Świętokrzyskim. Pewnego razu, było to w tym samym roku, kiedy
hitlerowcy wywieźli Żydów przed 1 Maja, przyszedł do mojego
ojca żydowski poliniant, którego znałem, ale którego nazwiska
obecnie nie pamiętam. Powiedział, żeby mu pożyczyć konia i wóz.

IPN
OBUŁAD
Warszawa

Iszy ciąg przesłuchania świadka Aleksandra Leśkiewicza z dnia
lipca 1979 r.

hitlerowcy kazali im zwieźć trupy. Mówił też, że wielu Żydów zostało
strzelonych na ulicach getta i oni muszą te trupy zawieźć na kierkut
tam je pogrzebać. Po jakichś dwóch godzinach tenże żydowski policjant
prowadził konia i wóz.

ego samego roku, jesienią dostałem z magistratu polecenie, żeby stawić
je z koniem i wozem na ulicy Bałtowskiej. Rankiem tego dnia słyszałem
getto strzały. Przyjechałem na ul. Bałtowską, przyjechało tam wię-
ej furmanów i kazano nam tam czekać. Wokół było zupełnie pusto. Po jakimś
czasie woźny z magistratu powiedział nam, że nie jesteśmy potrzebni
żebyśmy wracali do domu. Potem dowiedziałem się, że tego dnia wysiedli-
o z getta Żydów. Zostawiono tylko niewielkie getto dla zdolnych do
racy.

IPN
OBUŁAD
Warszawa

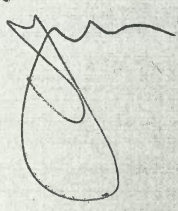
parę miesięcy później na początku lutego 1943 r. przyszedł znów do
ojego ojca żydowski policjant i prosił o konia i wóz, dla zwiezienia
trupów. Tym razem ja pojechałem sam. Na ulicy Iłżeckiej pomiędzy bramą
getta i Wynkiem leżało około 10 zabitych Żydów porozrzucanych na ulicy.
Żydowsy policjanci zbierali trupy z ulicy i kładli na mój wóz, a potem
zawiozłem te trupy na kierkut, gdzie je pogrzebali. Wróciłem znów
do getta tam zatrzymałem się przed jakimś domem na sk rogu ulicy
Iłżeckiej i Sienkiewicza. Tam żydowsy policjanci wynieśli z piwnicy
trupy zastrzelonych 7 lub 8 młodych Żydów. Załadowali je na mój wóz
znów zawiozłem je na kierkut.

Resztówkę getta przy ul. Iłżeckiej hitlerowcy zlikidowali gdzieś
w kątach. Potem przeprowadziliśmy się do naszej dawnej posesji na
ulicy Iłżeckiej. Mówiono, że gestapowcy zabijają i grzebią na kierkucie
ludzi. W pobliżu naszej posesji był pusty plac, za którym znajdował się
mur otaczający kierkut. W tym murze było przejście. Widziałem pewnego
razu, jak gestapowiec zaprowadził tamtędy jakiegoś mężczyznę na kierkut,
potem usłyszałem strzał i gestapowiec opuścił kierkut sam.

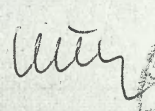
To wszystko co mi jest wiadome w tej sprawie. Po odczytaniu protokołu
podpisano.

IPN
OBUŁAD
Warszawa

Przesłuchał:

Protokółowała:

Zeznał:

Leśkiewicz

go
ratora

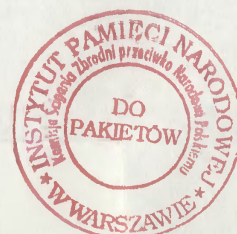
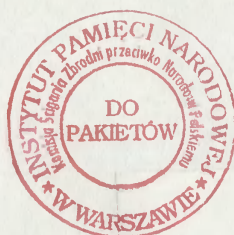

Za zgodność

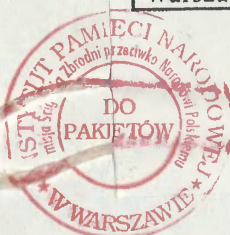
Koordinator Zespołu

dr Urszula Krasnicka - Zajdler

29.05.2014

Teczka / księga zawiera 10 /
słownice:
.....
kolejno ponumerowanych, zszytych
i zabezpieczonych pieczęcią.
Warszawa, dn. 2.9. MAJ 2014

KOPIA

Stwierdzam zgodność niniejszej kserokopii materiałów
dot. żydowskich grobów wojennych w m. Ostrowiec
Świętokrzyski z dokumentem znajdującym się
w zasobie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji
Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
o sygn. IPN Ki 53/4856 t. 1 (Ds. 40/67 t. 1)
Warszawa, dn. 29.05.2014 r.

Mateusz
Zajdler